

FIȘA DISCIPLINEI

Zone etno-culturale, diversitate etnoculturală

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2. Facultatea	Facultatea de Litere
1.3. Departamentul	Etnografie și Antropologie Maghiară
1.4. Domeniul de studii	Studii culturale
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Etnologie
1.7. Forma de învățământ	IF

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Zone etno-culturale, diversitate etnoculturală				Codul disciplinei		LLD1221		
2.2. Titularul activităților de curs			Conf. Dr. Szabó Á. Töhötöm							
2.3. Titularul activităților de seminar			Asist. dr. Bakos Áron							
2.4. Anul de studiu		1	2.5. Semestrul	1	2.6. Tipul de evaluare		E	2.7. Regimul disciplinei		Obl.

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					Ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					22
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					22
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					22
Tutoriat (consiliere profesională)					2
Examinări					2
Alte activități					
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				70	
3.8. Total ore pe semestru				126	
3.9. Numărul de credite				5	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

Data avizării în Decanat
Numele și semnătura decanului

4.1. de curriculum	
4.2. de competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sală echipată cu calculator, videoproiector, tablă
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Sală echipată cu calculator, videoproiector, tablă

6. Competențele specifice acumulate¹

Competențe profesionale/esențiale	<ul style="list-style-type: none"> • efectuează cercetare științifică • gestionează date în domeniul cercetării • scrie publicații științifice • promovează inovarea deschisă în cercetare • asigură managementul de proiect • Diseminează rezultatele în rândul comunității științifice • gestionează cunoștințele în vederea unui impact strategic • aplică principiile eticii și integrității științifice în activitățile de cercetare • aplică metode științifice • Promovează implicarea publicului în cercetare • desfășoară activități de cercetare la nivel interdisciplinar
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • da dovada de inițiativă • respecta angajamente • își asuma responsabilitatea • gândește rapid • da dovada de auto-reflecție • da dovada de curiozitate • abordează provocările în mod pozitiv • gândește analitic • respecta diversitatea valorilor și a normelor culturale • face față incertitudinii • se adresează unui public • lucrează în echipe • arată încredere • demonstrează loialitate • arată empatie • face față stresului • lucrează eficient • gândește critic • apreciază diversitatea expresiilor culturale și artistice • da dovada de dorință de învățare • identifică probleme • efectuează căutări pe internet • da dovada de competență interculturală • lucrează independent • gândește în mod creativ •

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Cursul prezintă studenților studiile etnografice privind organizarea spațială a culturii
7.2 Obiectivele specifice	Prelegerea va prezenta studenților conceptele de bază ale spațialității culturii (peisaj, spațiu, loc, localitate), abordările și dilemele identificării locale a culturii. În cadrul acestora, se va pune un accent deosebit pe istoria cercetării, aspectele și factorii abordării peisajului în articularea culturii. Ne vom concentra pe impactul abordărilor geografice în abordările etnografice și antropologice culturale și pe implicațiile lor contemporane în contextul regiunilor (culturale) și al turismului cultural. În a doua jumătate a cursului, aceste abordări teoretice, istorico-cercetătorești și metodologice vor fi aplicate la exemple concrete, iar studenții vor face cunoștință cu peisajele din Transilvania, cultura lor specifică, diviziunile lor religioase și etnice, structura lor economică și socială.

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
Introducere. Rezultate internaționale și metode de cercetare privind segmentarea peisajului. Influența geografică în etnografie și antropologie culturală. Segmentarea spațială a culturii. Spațiul și locul, conceptul (și necesitatea) de localizare a culturii. Răspândirea culturii și a elementelor culturale. Hărți și atlase, dileme de scară și detaliu.	Curs, întrebări, discuții	
Concepte în înțelegerea științifică (etnografică, antropologică culturală) a spațiului I. Aspecte spațiale ale identităților: rase, etnii, națiuni. Dimensiuni spațiale ale culturii și identității: țări, state, forme subnaționale și transnaționale. Majoritate și minoritate, culturi majoritare și minoritare, implicațiile lor spațiale.	Curs, întrebări, discuții	
Concepte în înțelegerea științifică (etnografică, antropologică culturală) a spațiului II. Frontiera ca resursă. Peisajul îndepărtat, izolarea ca topos antropologic cultural. Zone de contact, spații de tranziție. Răspândirea și diaspora. Patria-mamă. Minoritatea fără patrie.	Curs, întrebări, discuții	
Rezultatele studiului de segmentare a peisajului în Ungaria și Transilvania. Atlasul etnografic maghiar. Dileme: peisaj cultural, grup etnografic, grup etnic, unitate de peisaj, regiune. Importanța lor (contemporană). Puncte oarbe în studiul segmentării peisajului: cultura țigănească. Grupuri etno-teritoriale non-ungare. Zone mixte din punct de vedere etnic.	Curs, întrebări, discuții	
Abordări și scări peisagistice: Eurasia, Europa, Europa de Est, Bazinul Carpatic (vs. de la Nistru până la Tisa), România/Ungaria, Transilvania - abordări ideo-istorice, răspândirea bunurilor culturale. Grupuri etnice maghiare și ne-maghiare. Peisaje simbolice, procesul de canonizare a peisajelor.	Curs, întrebări, discuții	
Factorii care determină segmentarea peisajelor: mediul natural, resursele. Istorie, istorie socială, granițe administrative și politice. Factori demografici și etnici: depopulare, colonizare spontană, colonizare, structură etnică și confesională. Migrația, mișcarea populației. Modele istorice și recente de migrație.	Curs, întrebări, discuții	
Modernizarea și segmentarea peisajului. Rolul civilizației. Rolul orașelor: relațiile urban-rural. Proximitatea și distanța căilor de transport și comunicare, centre urbane, centre de inovare. Antropologia infrastructurii. Drumuri (autostrăzi), căi ferate și modernizare. Modernizare, globalizare.	Curs, întrebări, discuții	
Zona Crișana și Sălaj: la granița dintre Câmpia Maghiară și Transilvania.	Curs, întrebări, discuții	
Zona Călatea: ornamentica populară cu exagerări.	Curs, întrebări, discuții	

Zona Arieșului și Trascău: estomparea și instrumentalizarea conștiinței istorice.	Curs, întrebări, discuții	
Câmpia Transilvaniei: cultura populară arhaică, sursă de revival (Sic).	Curs, întrebări, discuții	
Transilvania de Sud: diaspora și relațiile saxo-ungare.	Curs, întrebări, discuții	
Ținutul Secuiesc: la granița dintre privilegiile istorice și noua construcție națională.	Curs, întrebări, discuții	
Ghimeș și Moldova: posibilități de interpretare a conceptului ceangău/ceangăi.	Curs, întrebări, discuții	
<p>Bibliografie Balassa Iván 1989 A határainkon túli magyarok néprajza. Budapest Benedek József (szerk.) 2020 Erdély. Tér, gazdaság és társadalom. Iskola Alapítvány. Kolozsvár Borsos Balázs 2011 A magyar népi kultúra regionális struktúrája I-II. MTA Néprajzi Kutatóintézete. Budapest Furu Árpád 2017 Táj tagolódás Erdély népi építészetében. Exit Kiadó – Teleki László Alapítvány. Kolozsvár Jankó János 1892 Kalotaszeg magyar népe. Budapest 1893 Torda, Aranyosszék, Torockó magyar (székely) népe. Budapest Halász Péter 2002 Bokréta kötetem vala. A moldvai magyarok néprajzához. Európai Folklór Intézet. Budapest Kósa László 1990 Paraszi polgárosulás és a népi kultúra táji megoszlása Magyarországon. Debrecen 1991 Erdély néprajza. <i>Ethnographia</i> 3-4. 197-211. Kósa László – Filep Antal 1983 A magyar nép táji-történeti tagolódása. Budapest Kós Károly dr. 1975 Tájak, falvak, hagyományok. Bukarest 1993 Néprajzi tájainkról. <i>Művelődés</i> XLII. 6-7. 58-61. 2000 A Mezőség néprajza I-II. Marosvásárhely Kós Károly – Szentimrei Judit – Nagy Jenő 1972 Kászoni székely népművészet. Bukarest 1974 Szilágysági magyar népművészet. Bukarest 1978 Kis-Küküllő vidéki magyar népművészet. Bukarest 1981 Moldvai csángó népművészet. Bukarest Kós Károly – Szentimrei Judit – Nagy Jenő – Halay Hajnal- Furu Árpád 2002 Torockói népművészet. Kriterion Könyvkiadó. Kolozsvár Magyar Zoltán 2011 A magyar népi kultúra régiói 1-2. Mérték Kiadó. Budapest Orbán Balázs 1868-73 A Székelyföld leírása. Pest-Budapest Pozsony Ferenc 2000 Vázlat Erdély népi kultúrájáról. In: Bihari Zoltán (szerk.): <i>Magyarok a világban. Kárpát-medence</i>. Budapest, 431-444. 2013 A népi kultúra területi tagolódásának vizsgálata. <i>Acta Siculica</i> 2012-2013. Sepsiszentgyörgy, 571-580. 2005 A moldvai csángó magyarok. Gondolat Kiadó – Európai Folklór Intézet. Budapest Szabó Árpád Tőhötöm 2006 Tájak változatossága, hagyományok gazdagsága: népi kultúra Észak-Erdélyben. In: Horváth Gyula (szerk.): <i>Északnyugat-Erdély</i>. MTA Regionális Kutatások Központja. Pécs - Budapest, 399-411. 2009 Etnikumok, hagyományőrző falvak. In: Horváth Gyula (szerk.): <i>Dél-Erdély és Bánság</i>. MTA Regionális Kutatások Központja. Pécs – Budapest, 430-443.</p>		

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
Introducere: spațiu, loc, zonă, peisaj.	expunere, explicație, vizualizare, conversație și dezbateri	
Spațiu și cultură: difuzie și zone culturale.	expunere, explicație, vizualizare, conversație și dezbateri	
Descoperirea peisajului: grupuri etnografice.	expunere, explicație, vizualizare, conversație și dezbateri	
Peisajul și harta: atlasul etnografic.	expunere, explicație, vizualizare, conversație și dezbateri	
Terenuri de frontieră, zone de contact, regiuni.	expunere, explicație, vizualizare, conversație și dezbateri	
Spații liminale.	expunere, explicație, vizualizare, conversație și dezbateri	
Spațiul inventat: peisajul național.	expunere, explicație, vizualizare, conversație și dezbateri	
Spațiul colonizat: hărți, expoziții, muzee.	expunere, explicație, vizualizare, conversație și dezbateri	
Peisajul comodificat: turismul.	expunere, explicație, vizualizare, conversație și dezbateri	
Renașterea localității: peisajul ca patrimoniu.	expunere, explicație, vizualizare, conversație și dezbateri	
Procese globale, spații locale.	expunere, explicație, vizualizare, conversație și dezbateri	
Spații moderne: heterotopie.	expunere, explicație, vizualizare, conversație și dezbateri	
Spații postmoderne: non-locuri.	expunere, explicație, vizualizare, conversație și dezbateri	
Realitate extinsă, spații digitale.	expunere, explicație, vizualizare, conversație	
Bibliografie Obligatorie ANDRÁSFALVY Bertalan: Néprajzi csoport, kistáj és régió. <i>Népi Kultúra – Népi Társadalom</i> (NK–NT). XI–XII. 1980. 39–58. AUGÉ, Marc: <i>Nem-helyek. Bevezetés a szürmodernitás antropológiájába</i> . Műcsarnok, Budapest, 2012 BAKÓ Boglárka: Az érdekességeket kereső turisták és a turistákat kereső érdekességek. In: Fejős Zoltán (szerk.): <i>A turizmus mint kulturális rendszer</i> . Néprajzi Múzeum, Budapest, 1998. 129–141.		

- BARABÁS Jenő: A Magyar Néprajzi Atlasz helye és jelentősége az európai etnológiai kutatásokban. *MTA I. (Nyelv- és Irodalom) Osztály Közleményei* 1967. 117–133.
- BAUMAN, Zygmunt: Globalizáció. Szukits, Budapest, 2002, 121–156. (*Turisták és csavargók* című fejezet)
- BORSOS Balázs: A magyar nyelvterület kulturális régióinak számítógépes meghatározása a „Magyar néprajzi atlasz” térképei alapján. Lehetőségek, módszerek, problémák. In: Hála József – Szarvas Zsuzsa – Szilágyi Miklós (szerk.): *Számadó. Tanulmányok Paládi-Kovács Attila tiszteletére*. MTA NKI, Budapest, 2001. 181–198.
- BOURDIEU, Pierre: *A gyakorlat elméletének vázlata*. Napvilág, Budapest, 2009, 57–78. (*A ház, avagy a megfordított világ* című fejezet)
- DOBÁK Judit: Női terek a Vasgyári út mentén. In: Frauhammer Krisztina–Pajor Katalin (szerk.): *Emlékek, szövegek, történetek*. Magyar Néprajzi Társaság, Budapest, 2019, 303–319.
- ERIKSEN, Thomas Hylland: *Kis helyek – nagy témák. Bevezetés a szociálintropológiába*. Gondolat, Budapest, 2006, 367–387. (*Globális, lokális és globális* című fejezet)
- FEJŐS Zoltán: A regionalizmus és a néprajzi kutatások néhány kérdése. *Néprajzi Látóhatár*. XI. (1–4) 2002. 69–84.
- FÜGEDI Márta: A matyó lakodalom néprajzi látványossággá válása. *Ethnographia* C. (1–4) 1989. 313–328.
- GUNDA Béla: Műveltségi áramlatok és társadalmi tényezők. *Ethnographia* LXIX. 1958. 567–577.
- GUNDA Béla: A kulturális areák néhány kérdése. In: Paládi-Kovács Attila (szerk.): *Néprajzi csoportok kutatási módszerei. Előmunkálatok a Magyarság Néprajzához* 7. MTA Néprajzi Kutató Csoport, Budapest, 1980. 9–21.
- HOFER, Tamás: Paraszti hagyományokból nemzeti szimbólumok – adalékok a magyar nemzeti műveltség történetéhez az utolsó száz évben. *Janus*. VI. (1) 1989. 59–74.
- POSTER, Mark: Digitális lokális: a kommunikációs technológiák és a tér. *Világosság* 46: 6. 2005. 37–46.
- SZABÓ Á. Tőhötöm: Határaink. Egy csoportkultúra megalkotása. *Korunk* XVII. (9) 2006. 8–15.
- WHYTE, William Footer: *Utcasarki társadalom*. Új Mandátum, Budapest, 1999, 13–18.; 301–324.
- Facultativă**
- Alan A. LEW–C. Michael HALL–Allan M. WILLIAMS (eds.): *A Companion to Tourism*. Blackwell, Malden–Oxford. 2004.
- BERGER Viktor: *Térre szőtt társadalmiság*. L'Harmattan, Budapest, 2018.
- FOSZTÓ László: Szorongás és megbélyegzés: a cigány–magyar kapcsolat gazdasági, demográfiai és szociokulturális dimenziói. In: Bakó Boglárka (szerk.): *Lokális világok. Együttélés a Kárpát-medencében*. MTA Társadalomkutató Központ, Budapest, 2003. 83–107.
- LÖFGREN, Orvar: A nemzeti kultúra problémái svéd és magyar példákon szemlélve. *Janus* VI. (1) 1989. 13–28.
- LÖFGREN, Orvar: Gondolatok a nemzeti érzés kulturális szerveződéséről. In: Hofer Tamás–Niedermüller Péter (szerk.): *Nemzeti kultúrák antropológiai nézetben*. MTA Néprajzi Kutatócsoport, Budapest, 1988. 145–179.
- SONKOLY Gábor: Léptékváltás a kulturális örökség kezelésében. *Tabula* XII. (2) 2009. 211–220.
- UNGVÁRI Zrínyi Ildikó: Tér-kép. *Korunk* XX. (1) 2009
- VAJDA András: Hagyomány, örökség, érték. A hagyomány használatának változó kontextusai. In: Jakab Albert Zsolt – Vajda András (szerk.): *Érték és közösség. A hagyomány és az örökség szerepe a változó lokális regiszterekben*. KJNT, Kolozsvár, 2016. 21–58.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Disciplina a fost concepută în concordanță cu curriculele departamentelor de etnologie-antropologie din universitățile din Debrecen, Szeged, Pécs, Budapest, și cu consultarea principalilor angajatori (muzee, instituții și organizații culturale). Totodată are ca scop ca studenții să însușească capacități de analiză generală individuală care să le ajută pe parcursul carierei în diferite instituții și locuri de muncă

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Parcurgerea și însușirea materialului, prezentarea critică	Examen oral	50%

Data avizării în Decanat
Numele și semnătura decanului

10.5 Seminar/laborator	Parcursarea și însușirea materialului	Examen scris	25%
	Completarea exercițiilor în timpul semestrului	Activități în cadrul seminarelor	25%
10.6 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> Însușirea conceptelor de bază Capacitatea de prezentare individuală și evaluarea critică a proceselor majore Capacitatea analizei și interpretării fenomenelor sociale 			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

	Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă						

Data completării:
24. 01. 2025

Semnătura titularului de curs

Szabó Á. Töhötöm

Semnătura titularului de seminar

Bakos Áron

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu *Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic*, se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru *Dezvoltare durabilă* - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".

Data avizării în Decanat
Numele și semnătura decanului

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

Facultatea de Litere
Str. Horea nr. 31
400202, Cluj-Napoca
<https://lett.ubbcluj.ro>

Data avizării în departament:
10.02.2025

Semnătura directorului de departament

Szabó Á. Tőhötöm

Data avizării în Decanat
Numele și semnătura decanului